

NAMEN NOEMEN: KANGOEROE 3^e- 4^e LEERJAAR / GROEP 5-6**1. AMERIKA, AMERIGO**

Lees eerst aandachtig de hele tekst. Denk daarna goed na en vul de gaten in.

1492 – Christoffel Columbus (*) zocht een nieuwe weg van Europa naar India. De vroegere reisweg naar India was altijd naar het geweest. Columbus wou naar India via de zee, langs het westen. Intussen waren de mensen er toen al van overtuigd dat de aarde rond is, dus moest het via de nieuwe reisweg ook lukken.

Zo ontdekte Columbus toevallig een werelddeel dat in nog niet gekend was. Hij dacht dat hij in India verzeild was. Daarom noemde hij de inwoners van het nieuwe land 'indianen'. Columbus maakte vier reizen naar Amerika, op zoek naar een doorgang tot India. Toen hij in 1504 overleed, wist hij nog altijd niet dat hij een nieuw werelddeel had ontdekt.

1501 – Amerigo Vespucci probeerde ook om India te bereiken en ondernam een reis die 13 maanden, dus dan een jaar duurde. Hij volgde de hele kust van Zuid-Amerika (dat had toen natuurlijk nog niet deze naam) naar het , tot 650 km van Patagonië. Zo wilde hij verder naar India zeilen. Intussen schreef hij schitterende brieven en over alles wat hij zag, proefde, hoorde en rook. Die verslagen werden zelfs vertaald.

Eén van deze vertalingen kwam in handen van Martin Waldseemüller uit de Franse Vogezen. Samen met andere geleerden schreef en drukte boekjes over wereldreizen. Deze gedrukte boekjes werden door heel wat mensen gelezen.

Waldseemüller las ook de avonturen van Amerigo en was erg onder de indruk. Hij dacht dat deze man de ontdekker was van dit nieuwe werelddeel.

In één van zijn boekjes schreef hij: 'Omdat Europa en Azië hun aan vrouwen te danken hebben, zie ik geen enkele reden waarom iemand bezwaar zou hebben om dit deel 'Amerige' te noemen naar Amerigo, zijn ontdekker.' Hij duidde op zijn kaarten Zuid-Amerika aan als 'America'.

Pas in 1507 ontdekte Waldseemüller dat hij een ernstige had gemaakt. Het was immers niet Amerigo die dit werelddeel ontdekt had, maar wel Christoffel

Helaas. Wat Waldseemüller ook probeerde, het was te laat. Zijn boekje was erg populair en nam de naam van het nieuwe werelddeel over.

Amerika dankt dus niet zijn naam aan zijn, maar aan de man die gewoon veel brieven en verslagen schreef.

Anders had nu misschien wel 'Christofa' geheten...

(* *Christoffel Columbus heette officieel Christoforo Colombo, later Cristóbal Colon.*)

2. DAT IS KRAS!

Lees de verklaringen en zoek het woord dat er bij past.

bankroet – ridder – walnoot – geschiedenis – korte metten mee maken – misschien – jeep – gendarme – sprookje – nondeju – hamburger – salaris – tennis – vroedvrouw – handicap – lunapark – sakkerju – schietgebed – mannequin – geweer – scharminkel – macho – bakkebaard – ukelele – ruzie – vulkaan – vrijen – kwibus

De naam van deze sport komt van het Franse 'tenez!' wat 'vang!' betekent. Terwijl men de bal sloeg, riep men tegen de andere speler: 'vangen!'. Het is

Bij een gokspel moesten de deelnemers één hand in hun hoed steken zodat ze niet vals konden spelen. 'Hand in cap' heette het spel dat de naam gaf aan

Het is ook een doelbewust nadeel bijvoorbeeld tijdens een sportwedstrijd waarbij jongere of lager gerangschikte sporters een voorsprong of voordeel krijgen op oudere en hoger gerangschikte sporters.

Vroede is een heel oud woord voor wijze, slimme. Een wijze vrouw die kwam helpen als er een kindje geboren moest worden was de

Deze vloek komt van het Franse 'Sacré Coeur de Jesus'. Dit betekent 'Heilig Hart van Jezus'. Ik denk niet dat je dit wil zeggen als je zegt.

Nog een vloek van het Franse 'Nom de Dieu'. Het betekent 'de Naam van de Heer'. Als je heel boos bent, zeg je misschien wel eens

We blijven nog even in Frankrijk. Letterlijk betekent 'gens d'armes' in het Nederlands 'mensen met wapens'. Een had meestal wel een wapen bij zich.

Het Corps de Marechaussée werd op 26 oktober 1814 door Willem I opgericht. Het woord 'marechaussée' was een bestaand Frans synoniem voor gendarmerie.

Uit de Duitse havenstad Hamburg vertrokken in de 19e eeuw heel wat emigranten naar de Verenigde Staten van Amerika. In Hamburg legde men destijds voor het eerst wat rundvlees tussen een rond broodje. Zo'n broodje kreeg de naam van de plaats waar het de eerste maal werd bedacht. Andere voorbeelden zijn: de Frankfurter worst uit Frankfurt, de Berlinerbollen, Berlijnse bollen (Boule de Berlin) en de Weense worstjes. De wereldberoemde snack is dus niet in Amerika uitgevonden. We hebben het over een

Zoek op de kaart van Europa de steden Hamburg, Frankfurt, Berlijn en Wenen.

Op Long Island in New York werd een van de eerste pretparken gebouwd. Je kon er in een soort raket stappen en dan een denkbeeldige reis naar de maan maken. De Latijnse naam voor maan is 'luna'. Niet alleen het park op Long Island, maar ook de amusementsparken op de kermis heten nu

Zout was kostbaar en werd ook gebruikt als betaalmiddel bij de Romeinen. Zij zeiden natuurlijk niet 'zout' maar 'sal'. Hiervan komt ons woord

Het Middelnederlandse (*) woord 'riden' betekent rijden. Een was iemand die op een paard reed.

(*) Het Middelnederlands is een voorloper van de moderne Nederlandse taal die tussen 1150 en 1500 in het huidige Nederlandse taalgebied gesproken werd. Het wordt vooral door niet-taalkundigen ook wel Diets genoemd.

Als de Italianen het hebben over een 'banca rotta', bedoelen ze een gebroken tafeltje. Geldwisselaars zaten vroeger aan kleine tafeltjes. Als er een bankier failliet ging, dus al zijn geld verloren was, werd zijn tafeltje stukgemaakt. gebruiken we voor iemand die al zijn geld kwijt is. In de geldwereld zitten nog heel wat woorden uit het Italiaans.

Het woord 'geschieden' wordt niet zo veel gebruikt als 'gebeuren'. Het betekent hetzelfde. Als je leert over wat er vroeger gebeurde, krijg je les in

General Purpose Vehicles. Door de Engelsen werden ze GP genoemd. Een Engelse G spreek je uit als 'dje'. Zet hierachter een 'p' en je krijgt een naam die we vaak geven aan een terreinwagen.

'Het kan geschieden' of nog ouder 'mach scien'. Een synoniem voor mag zijn, mogelijk of wellicht, waarbij de kans bestaat dat iets kan gebeuren.

'Ergens heen schieten' deed je niet met een geweer. 'Schieten' is heel snel ergens naartoe gaan. Sommige mensen die schrik hebben, prevelen een heel snel gebedje. Zoiets noemen we een

Het heeft niets te maken met een wal of een sloot. De naam van de of okkernoot komt waarschijnlijk van 'Waalse noot' of 'Welsche noot'. De naam 'wealh hnut' of 'walh-hnutu' kwam al rond het jaar 1000 in Engeland voor. In Duitsland spreekt men van 'Walnuss' en in Engeland zegt men 'walnut'.

Vroeger werden de misvieringen in het Latijn opgedragen. Ook de liederen waren in het Latijn. Eén lied begon met 'Cum Quibus...'. Spreek dit uit als [koem kwieboes]. Het betekent: 'Met wie....?'. Terwijl de priester dit zong, kwam de diaken of de misdienaar dichterbij het altaar. Nogal vanzelfsprekend dat de mensen in de kerk dachten dat de priester zei: 'Kom, 'Ze gaven deze gekke naam aan iedereen die vreemd deed.

'Uku' is een insect en 'lele' is springen in het Hawaiaans. Wie op de speelt, moet met de vingers zo snel tokkelen als dit insect springt.

Het woord 'rusen' in het Middelnederlands betekent tieren, hels lawaai of kabaal maken. In de 17e eeuw werd de uitgang ie erbij gezet en zo schrijven wij nog steeds

Het woord 'vrien' werd in het Middelnederlands gebruikt als je iemand heel erg liefhad, als je een huwelijksaanzoek deed. Een geliefde of vrijer was dus iemand met wie je zou trouwen. Het woord is afgeleid van 'vrien'.

De Romeinse god van het vuur was Vulcanus. Hij gaf de naam aan de vuurspuwende berg:

Dit is eigenlijk het Spaanse woord voor 'man', meestal gebruikt om het mannetje bij de dieren aan te geven. Bij ons is meer de betekenis gaan aannemen van overdreven mannelijk, stoer of opschepperig gedrag.

Spreeken, een spreuk... In het Middelnederlands werd een vertelling of een gesproken verhaal een 'sproke' genoemd. Daarvan komt het woord

'Bache' is Duits voor 'wang'. De haren die op je wangen groeien, heten

In de 19e eeuw werd de damesmode op poppen getoond. Een pop werd ook 'manneke' of 'mannekin' genoemd. De wandelende, slanke poppen noemen we

Zich weren of zich verdedigen. Boven de bedstede (*) van elke boer hing vroeger een zodat hij zijn familie en zijn bezit kon verdedigen tegen wilde dieren of rovers.

(*) Een 'bedstede' of 'bedstee' is een bed, ingebouwd in een muurkast. Bedsteden werden tot in de 19e eeuw veel gebruikt, vooral op het platteland in boerderijen.

Een Scheminkel of Scaminkel was het Middelnederlandse woord voor een aapje. Tegen een mager mens of dier, zeggen we nu soms nog

De monniken moesten om 3 uur 's nachts even opstaan om te bidden. Dit nachtelijke gebed heette 'metten'. Je kunt je voorstellen dat deze biddende heren hun gebeden heel snel aframmelden om zo snel mogelijk weer hun warme, zachte bed te kunnen opzoeken.

We zullen dat eens heel snel doen of we zullen er

3. DE NAMEN VAN DE GETALLEN

	Latijn	Grieks	Frans	Nederlands	Engels	Italiaans	Spaans
1	unus	mono- proto- hen-	un	een	one	uno	uno
2	duo bi	di- do- deutero-	deux	twee	two	due	dos
3	trer	tri-	trois	drie	three	tre	tres
4	quattuor	tetra	quatre	vier	four	quattro	cuatro
5	quinque	penta	cinq	vijf	five	cinque	cinco
6	sex	hexa	six	zes	six	sei	seis
7	septem	hepta	sept	zeven	seven	sette	siete
8	octo	octa	huit	acht	eight	otto	ocho
9	novem, nona	ennea	neuf	negen	nine	novo	nueve
10	decem	deca	dix	tien	ten	dieci	diez
20	vinginti	icosa	vingt	twintig	twenty	venti	veinte
100	centum	hecto	cent	honderd	one hundred	cento	cien
1 000	mille	chilia kilo	mille	duizend	one thousand	mille	un mil

Kijk eens in de rijtjes:

Je ziet duidelijk dat het Franse 'sept' heel erg lijkt op het Latijnse

Als je nu ook nog weet dat je de 'p' in 'sept' niet uitspreekt, kun je wel aannemen dat het Italiaanse ..
..... er ook erg op lijkt.

Welke andere woorden lijken grotendeels op de 'oude' Latijnse of Griekse telwoorden. Zet ze in eenzelfde kleur.

7, 8, 9 en 10! In het Latijn wordt dat s, o, n, d

Waarom denk je dan?

Natuurlijk! De namen van de maanden september, oktober, november en december.

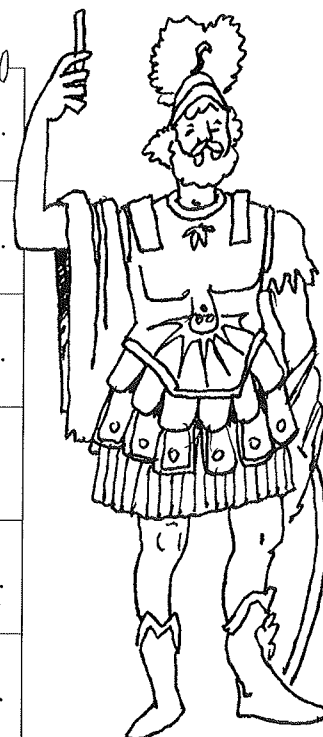
September is toch de 9e maand van het jaar, of niet?

Waarom is dat in het Latijn dan de 7e maand?

Heel eenvoudig! In het oude Rome begon het jaar in maart. Dat was immers de maand waarin alles weer begon te leven na de winterrust. De bomen en planten begonnen weer te groeien en te bloeien en er werden jonge dieren geboren. Mars was de God van de oorlog. In de winter was het immers te koud om te gaan vechten. In maart kon de strijd weer beginnen!

De Romeinse kalender zag er zo uit:

1 ^e maand: maart	7 ^e maand:
2 ^e maand:	8 ^e maand:
3 ^e maand:	9 ^e maand:
4 ^e maand:	10 ^e maand:
5 ^e maand:	11 ^e maand:
6 ^e maand:	12 ^e maand:

Latijnse en Griekse getallen in onze taal

Kleur telkens het vakje met het correcte woord.

Zoek hiervoor de Griekse of Latijnse vertaling in de getallentabel.

1. Verzadigde koolwaterstof met acht koolstofatomen. Je vindt het in benzine:

sextet	nanometer	Pentagon	octaan	trilogie
--------	-----------	----------	--------	----------

2. Het gebouw van het Amerikaanse Ministerie van Defensie in de vorm van een vijfhoek

sextet	nanometer	Pentagon	octaan	trilogie
--------	-----------	----------	--------	----------

3. Verpakking voor melk en vruchtensap gemaakt van polyethyleen, papier, aluminiumfolie en een gedrukt ontwerp. Door deze vier materialen af te wisselen, krijgen we een stevige verpakking die de drank beschermt tegen licht, geuren, bacteriën...

tetrapak	Pentagon	decennium	octaaf	octopus
----------	----------	-----------	--------	---------

4. Een reeks van 8 opeenvolgende muzieknoten: do-re-mi-fa-sol-la-si-do

octaaf	millimeter	decibel	octaan	trilogie
--------	------------	---------	--------	----------

5. 1/10 bel. Bel is de eenheid van intensiteit van geluidssignalen.

deciliter	nanometer	decibel	octaan	propana
-----------	-----------	---------	--------	---------

6. Duizend meter.

decimeter	hecometer	kilometer	kilogram	centimeter
-----------	-----------	-----------	----------	------------

7. Een toneelstuk waarbij er maar één acteur is. Hij of zij is de enige die de hele tijd spreekt.

dialog	monoloog	millimeter	monokini	sextet
--------	----------	------------	----------	--------

8. Een groep van zes musicerende personen of een muziekstuk voor zes stemmen of instrumenten

duet	solo	octaaf	decennium	sextet
------	------	--------	-----------	--------

9. Een periode van 10 jaren

dialog	deciliter	millenium	decennium	tetralogie
--------	-----------	-----------	-----------	------------

10. Metalen, driehoekig, helder klinkend slaginstrument.

triangel	hexagoon	heptatlon	noveen	binair
----------	----------	-----------	--------	--------

Ga op zoek in een woordenboek naar woorden waarin deze getallen in het Latijn of Grieks verborgen zitten.

4. LATIJN EN (OUD) GRIEKS: EX EN PRO

Heel wat woorden die wij gebruiken, komen van talen die nergens op de wereld nog gesproken worden: Latijn en (oud) Grieks.

Het woorddeel **'pro'** heeft zowel in het Latijn als in het Grieks de betekenis 'voor'.

Het woorddeel **'ex'** komt uit het Latijn en betekent 'uit'.

Verbind de pro- en ex- woorden met hun juiste betekenis. Gebruik verschillende kleuren om het verband overzichtelijk te maken.

Zoek het woord op in een woordenboek als je het helemaal niet kent. Surf of google op internet naar <http://www.vandale.nl/> of naar <http://www.woorden-boek.nl/> of <http://www.encyclo.nl>

product	•
programma	•
profeet	•
progressief	•
propositie	•
profijt	•
provisorisch	•
proloog	•
propeller	•
promotie	•

•	voorgescreven lijst
•	voortstrevend
•	voorspeller
•	voorstel
•	voortbrengsel
•	voorlopig
•	voordeel
•	voorwoord
•	voortgang, bevordering
•	voortstuwende schroef

excursie	•
expositie	•
examen	•
exit	•
expliciet	•
expressie	•
extern	•
export	•
explosie	•
extreem	•

•	uitvragen, horen of je het kent
•	uitstap
•	uitstalling, tentoonstelling
•	uitdrukkelijk
•	uitgang
•	uitwonend, uitwendig
•	uitdrukking
•	uitvoer
•	uitermate, uiterst, uitzonderlijk
•	uitbarsting

Vul de onderstaande zinnen aan met een ex- of een pro-woord.

Wat staat er op het pr van de studiedag?

Dat staat nog niet vast, het is pr

We zullen waarschijnlijk eerst dia's pr

Er komt ook een pr die het zal hebben over de toekomst van de wereld.

Ik heb de pr van zijn boek al gelezen. Het is interessant.

Ik ga toch liever op ex naar Parijs met de hele klas.

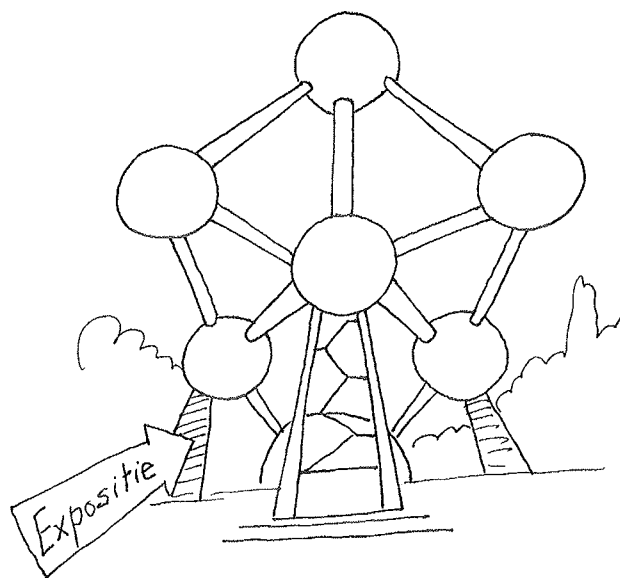
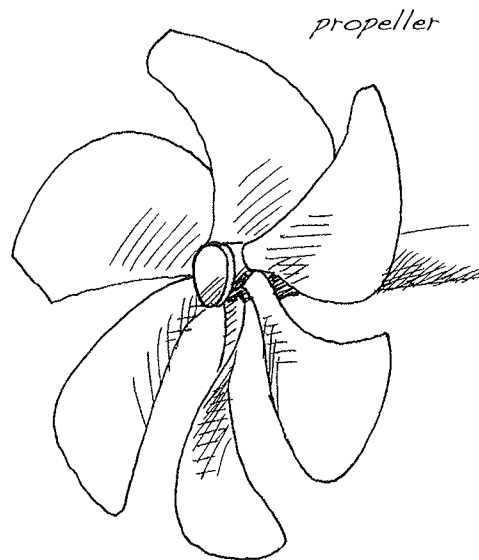
Ik ga dan naar de ex in het Louvre, een enorm groot museum.

Ik hou van de ex op het gezicht van de Mona Lisa.

Heel mysterieus!

Het wordt wel ex koud met temperaturen ver onder het nulpunt.

De professor heeft niet ex gezegd dat hij tijdens het ex
vragen zal stellen over deze uitstap.

5. FAMILIENAMEN

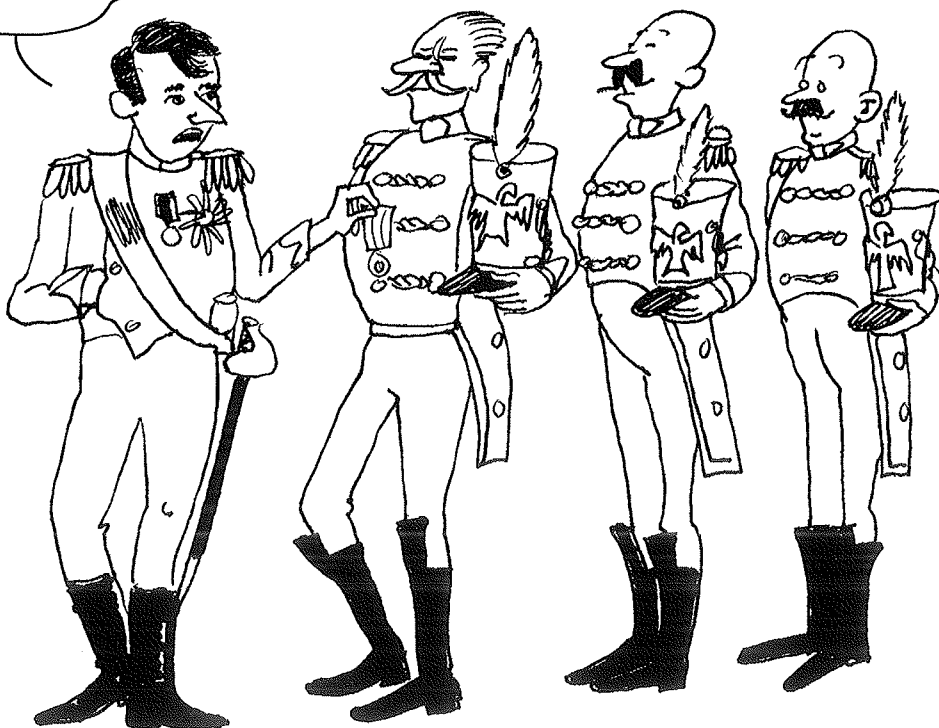
Doorstreep één van de twee woorden voor of na de schuine streep, slash (*) of Duitse komma.
(*) slasj uitgesproken

Je hebt een voornaam. Waarschijnlijk hebben je **ouders/kinderen** die naam gekozen. Je draagt ook een familienaam. Meestal krijg je die van je vader, soms van je moeder. Je vader kreeg die weer van zijn vader en die kreeg die van zijn vader en die kreeg die van zijn vader en die ... Je familienaam legt een lange weg af: ...van betovergrootvader, overgrootvader, grootvader, vader tot bij jou. Maar wie heeft die naam bedacht?

Voor 1200, dus **meer/minder** dan 800 jaar geleden, had **iedereen/niemand** een familienaam, behalve de edellieden. Die waren heel fier op hun afkomst. Iedereen kende toen de voornaam van de mensen in de buurt. Als er meerdere meisjes de naam Maria droegen, werd de naam aangepast: Marie, Ria, Riet, Marita, Mia, Marja, Mariake, Marieke, Mariette, Marietje, Mariane...

In de 13e eeuw ontstonden er **bossen/steden**. Veel mensen woonden toen dicht bij elkaar. Het gebeurde steeds vaker dat er meer dan één Reinhilde, Godfried of Hildegonde in de buurt woonde.

*Mes félicitations,
messieurs Boterkop, Platvoet
et Pannenkoek!*

Dan hoorde je misschien wel volgend gesprek:

- Zeg, heb je al gehoord dat Clothilde ziek is?
- Bedoel je Clothilde van Fientje van Jozef, de klompenmaker?
- Nee, Clothilde van Frans den dakdekker! Je weet wel, de **broer/zus** van Berre van de Makke van de Jakke van de Frans van Renkes.

Zo'n naam koos je niet zelf, maar **kreeg/kocht** je van de mensen uit je omgeving.

In de tijd dat Napoleon Bonaparte (1804 -1815) heerste over een groot deel van **Europa/Azië**, heeft hij verschillende **wetboeken/kookboeken** geschreven. Die boeken staan bekend als de Code Napo-léon. Op 23 augustus 1794 besloot de Franse bezetter dat iedereen die nog geen **voornaam/achter-naam** had, er één moest kiezen. Die achternaam zou **altijd/nooit** aan al de **kinderen/vrouwen** van de vader gegeven worden.

In het zuiden (nu België) kreeg iedereen al heel vlug een achternaam. Die achternaam werd **vaak/nooit** afgeleid van de voornaam van de vader (Jansen, Peeters, Cornelissen) of moeder (Annaerts). Meermaals werd het een afleiding van hun **huisdier/beroep** (De Wever, Smids) of hun afkomst (Van Geel, Van Aken, Vandermeulen). Soms koos iemand een bijnaam, die zijn omgeving hem al had gegeven door een eigenschap die opviel (De Witte, De Groot) of een dierennaam, omdat zijn karakter misschien wel op dat dier leek (De Wolf, De Vos, Beertens, Deherdt)

In het noorden (nu Nederland) vond men die **verzoeken/wetten** van de Franse **bezetter/bondgenoot** maar niets. Op 18-11-1811 kwam er voor de Nederlanders een speciaal decreet: Iedereen moest zich laten **uitschrijven/inschrijven** op de **technische dienst/burgerlijke stand** van de gemeente en een **adres/achternaam** kiezen. Veel **Nederlanders/Belgen** vonden dit **leuk/belachelijk** en dachten dat die **Italiaanse/Franse** bazen met hun Franse **raden/wetten snel/nooit** zouden verdreven worden. De meest **ontroerende/belachelijke** namen werden gekozen als protest tegen de wet: Boterkop, Platvoet, Armoedzaaier, Poepjes, Emmer, Naaktgeboren, Zondervan, Blootgat, Pannenkoek... Er werd heel wat gelachen op de burgerlijke stand!

De **Franse/Duitse** bezetting eindigde wel na **10/4** jaren (in 1815), maar de familienamen bleven. Misschien ken jij ook wel iemand die nog steeds een beetje boos is op zijn voorouders omdat die een gekke naam bedacht hadden.

Zoek zoveel mogelijk bijzondere namen op, maar niet van leerlingen uit je klas.

Rangschik de namen in de juiste tabel. Waarvan zijn ze afgeleid?

Jacobs, Vermeulen, Korthals, Willems, De Smet, De Cock, Timmermans, Van Damme, Dewolf, Decorte, Baert, De Ridder, Wouters, Hendrickx, Roels, Vandenberghe, Verheyen, Schoutenden, Marijnen, De Backer, Van den Broeck, Dewilde, Vanhout, De Rooy, Van Daele, Hermans, Deroover, De Grove.

- * Een broek is een moeras
- * Rooy werd in het oud Nederlands gezegd tegen rood
- * Ridder is een ouder woord voor ruiter – rijder.
- * Roven of liever roeven is een mooi beroep: een huis van een roef (dak) voorzien.
- * Een schout is het hoofd van het dorpsbestuur.

patroniemen (vaders- of afstammingsnamen)	toponiemen (plaats- of geografische namen)	beroepsnamen	bijnamen (uiterlijk, eigenschap van een dier)

Dezelfde naam in een andere taal

Ook in vreemde talen werden familienamen vaak afgeleid van beroepen of plaatsen. Schrijf de namen uit het kader hieronder achter de Nederlandse namen die ongeveer hetzelfde betekenen. Gebruik daarvoor de woordenlijsten.

Braun – Baker – Smith – Dupont – Fournier – Fisher – Schmidt – Krawczyk – Beckers
 Moreno – Schneider – Hunter – Kowalski – Jankowski – Walker – Kaufman – Sjöman
 Mercier – Dubois – Lebrun – Molina – Young – Iglesias – Thatcher – Brown – Lejeune
 King – Trader – Müller – Leroy – Romero – Dumont – Taylor

Verbruggen	
De Smet	
De Bruyn	
Koopmans	
Kleermaeckers	
Aendekerck	
Dedecker	
De Jaeger	
Vandermeulen	
De Jong	
Visser	
Jansen	
Pelgrims	
De Koninck	
Vandenbosch	
Vandenbergh	
De Backer	

Woordlijsten

<p>Zweeds sjöman: zeeman (een visser)</p>	<p>Engels baker: bakker brown: bruin fish: vis hunter: jager king: koning smith: smid tailor: kleermaker thatcher: dakdekker (rieten daken) trader: handelaar walker: wandelaar, stapper young: jong</p>
<p>Pools kowal: smid krawiek: kleermaker mlynarz: molenaar</p>	
<p>Frans du: van bois: bos brun: bruin four: oven. Iemand met een oven (fournier)bakte het brood. jeune: jong le/la: de/het mercier: handelaar mont: berg pont: brug roy: koning (de schuttersgilde had ook een koning)</p>	<p>Spaans iglesias: kerken, gebedshuizen moreno: bruin, gebruind, door de zon gebakken romero: wandelaar, pelgrim molina: molen</p>
	<p>Duits Bäcker: bakker (ä zeg je als e van heks) Braun: bruin Kaufmann: koopman Müller: molenaar Schmied: smid Schneider: kleermaker</p>

6. DE KAL KOEN

a. Lees aandachtig en nummer dan de kaders zodat de tekst in de juiste volgorde komt.

..... Deze grote vogel ziet er niet alleen vreemd uit. Zijn naam heeft ook een hele geschiedenis. Oorspronkelijk komt deze hoen uit Midden-Amerika (Mexico, Guatemala, Honduras, Costa Rica, Nicaragua, Panama). De Azteken die in Midden-Amerika woonden, hielden kalkoenen als huisdieren, net zoals er hier kippen worden gehouden.

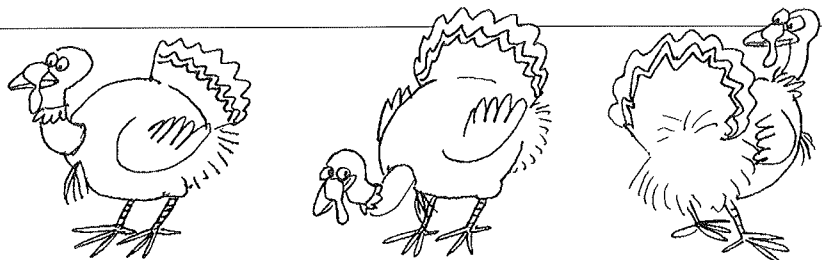
In 1518 brachten de Spanjaarden vanuit Mexico de kalkoen mee naar Europa. In Portugal, een buurland van Spanje, dacht men dat de vogel uit Peru (Zuid-Amerika) kwam. In het Portugees wordt kalkoen vertaald als 'peru'.

..... Toen Columbus in Amerika aan land ging, dacht hij immers dat hij Indië via een andere weg had bereikt. Pas veel later is men het werelddeel 'Amerika' gaan noemen. Dat lees je elders in dit thema. Misschien dachten de Spanjaarden wel dat ze een Indische kip meebrachten uit Mexico!

..... Dat er in Europa wat verwarring is ontstaan rond de naam van dit beestje, is niet zo vreemd. Na de periode van de ontdekkingen voerden de kooplieden allerlei exotische producten in Europa in. Waarschijnlijk brachten handelaars uit Turkije de 'turkey' naar Engeland. De Fransen en wij dachten dat het beestje uit India kwam. En dat is ook te verklaren.

..... De Portugezen zijn niet heel erg fout. Niet zo erg als de Engelsen. De Engelsen noemen de vogel 'turkey'. Zij dachten namelijk dat het beestje uit Turkije kwam. In Turkije noemden ze de vogel dan weer 'hindi' omdat ze daar dachten dat het beestje uit India afkomstig was. Dat dachten de Fransen ook. Zij spraken eerst over een haan uit India: 'cocq de l'Inde'. Later veranderde dat in 'dinde'. De Duitsers zeggen dan weer 'Truthahn' (zeg: troethaan) wat afkomstig is van het Turkische Hahn. Turkse haan, dus. Maar, hoe zit het nu met de naam die wij aan dit beestje geven?

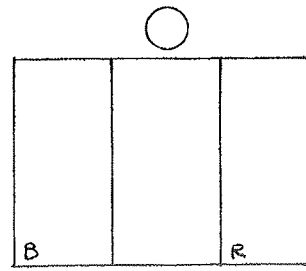
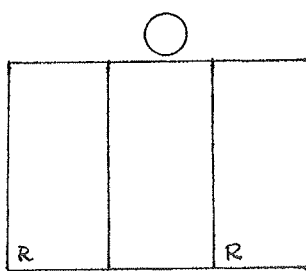
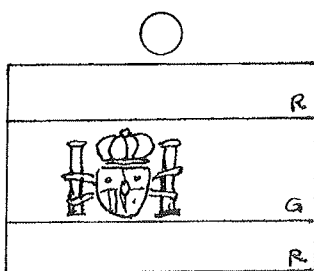
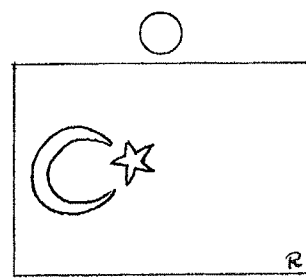
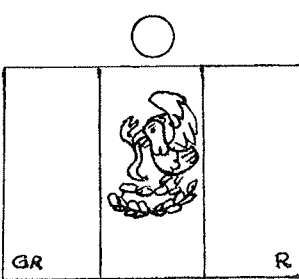
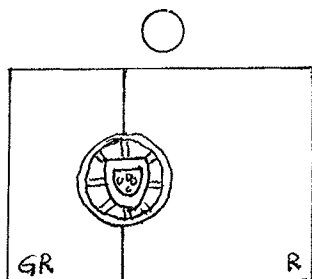
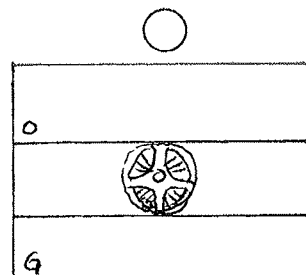
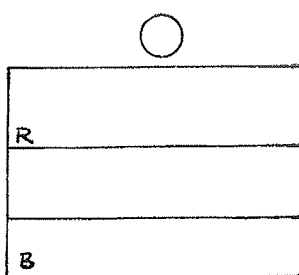
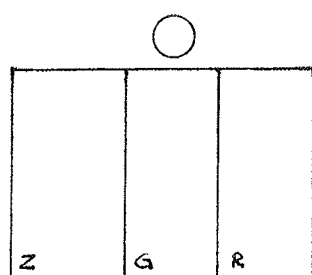
..... Ik besluit hieruit dat we het beestje 'vogel uit Mexico' hadden moeten noemen. Dat werd dan waarschijnlijk 'Mexicaanse haan', dan 'Meksiaanse hoen' en uiteindelijk 'mekaan'. Wat eet jij het liefst? Kalkoen of mekaan?

..... 'Kalkoen' komt van 'kalkoense haan', 'kalkoense haan' van 'kalikoetse haan', 'kalikoetse haan' van 'Calicutse haan' en 'Calicutse haan' van 'vogel uit Calicut'.
 Calicut is een belangrijke haven in het zuidwesten van India. Wij hebben het dus met de naam voor deze hoen, net als de meeste landen van Europa, fout.

b. Nummer de vlaggen.

1 België - 2 Nederland - 3 Frankrijk - 4 Spanje - 5 Portugal- 6 Turkije - 7 India - 8 Mexico - 9 Peru

- Z = zwart
- G = geel
- R = rood
- B = blauw
- GR = groen

7. KRUISENDE WOORDEN

Vul het kruiswoordraadsel in. Lees eerst goed de omschrijving. Kies uit:

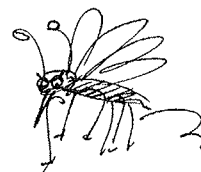
november – frisbee – Coca Cola – scrabble – Manhattan – bug – grog – eskimo –
 Dulle Griet – diesel – alligator – indianen – guillotine – duim – compute – orkest –
 LEGO – banco – gesp – ras – ar – echo

	2 ▼																	
1▶																		
		18 ▼	17 ▼						7 ▼									
16▶					14 ▼													
	19▶				8▶													10 ▼
3▶																		
	11 ▼				12▶													
4▶																		21 ▼
				5 ▼														
		15 ▼▶							13▶									
					20 ▼													
		6▶							9▶									
					22▶													

Omschrijvingen

1. In Italië werd er heel wat handel gedreven en daarvoor moest er vaak geld gewisseld worden. De geldwisselaars zaten aan kleine tafeltjes. Het Italiaanse woord voor dat tafeltje is
 Wij gebruiken het nog altijd voor de plaats waar we geld halen, brengen of wisselen.

2. Een klein insect veroorzaakte een kortsluiting in een elektronisch onderdeel van de eerste computer en krijgt nog steeds bij elke computerfout de schuld. Het kleine Engelse woord voor een insect dat we gebruiken als er iets misloopt met de computer is

3. Indianen aten vooral planten: fruit, granen en groenten. De inwoners van Noord-Canada leefden op bevroren vlakten waar weinig (niets) groeide. Ze leefden vooral van de jacht. Geen wonder dat de Indianen hen 'vleeseter' noemden. Zelf noemen ze zich Innuït. Dit betekent gewoon 'het volk'. Ken jij de naam die de Indianen aan dit igloovolk gaven?

4. IJzeren sluiting van een riem. Het zit ook soms op je schoen.

5. 'El lagarto' (= de hagedis) noemden de Spanjaarden dit familielid van de krokodil. Ze dachten dat het een grote hagedis was. "el lagarto" hebben wij veranderd in

6. Rudolf vond in 1877 een motor uit die de gevaarlijke stoommotor kon vervangen. Hij gaf zijn naam aan de motor en aan de brandstof. Ken je de naam van Rudolf die leefde van 1858 tot 1913?

7. Scharrelen doe je naar letterblokjes waarmee je dan woorden vormt. Het Engelse woord voor 'scharrelen' werd de naam van een gekend spel. Ongetwijfeld ken je de naam ervan.

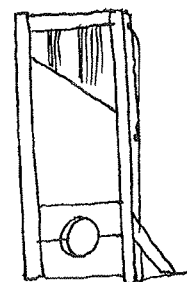

8. In 1886 vond John Pemberton dit drankje uit dat hij als medicijn verkocht. De naam werd bedacht door Frank Robinson die gek was op de letter 'c'. Zijn zwierige letters staan nog altijd op de flesjes 'zwarte champagne voor de jeugd'

9. 'Tumeo' is Latijn en betekent: 'Ik ben gezwollen'. Zo kwam deze vinger aan zijn naam.

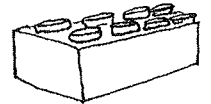
10. Dit zijn de oorspronkelijke inwoners van Amerika. Christoffel Columbus dacht immers dat hij een nieuwe route had ontdekt naar India. Pas later ontdekten ze dat ze een werelddeel hadden bereikt dat nog op geen enkele kaart stond. De inwoners van India noemen we 'Indiërs'. De oorspronkelijke inwoners van Amerika zijn de

11. Dit toestel om mensen te onthoofden kreeg de naam van dokter Joseph-Ignace Guillotin (1738-1812). Hij vond het niet leuk dat dit toestel zijn naam kreeg. Hij beweerde zelfs dat hij niet de uitvinder was, maar enkel het toestel verbeterde zodat de sukkelaars die hun hoofd moesten verliezen zo weinig mogelijk pijn zouden hebben. Ken je dit ding dat in de Franse revolutie heel wat koppen deed rollen?

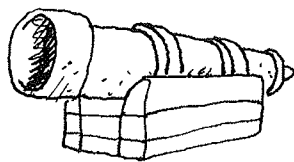

12. De Indianen, de oorspronkelijke bewoners van Amerika, noemden dit eiland 'de plek waar we allemaal dronken werden'. Nederlandse kolonisten kochten het eiland van de Indianen. Ze betaalden met lappen stof, kraaltjes en andere prullen. Ze noemden de plek 'Nieuw Amsterdam'. Amsterdam was immers de hoofdstad van hun thuisland. Later namen de Britten het eiland over. Ze veranderden de naam in New York. York is een grote stad in Groot Brittannië. Ze hadden het ook 'New London' kunnen noemen. De naam van het eiland is nog altijd zoals de Indianen het noemden:
. . . a . . . o .

13. Dit gekleurde plastic blokje is in Denemarken door Ole Kirk Christiansen gemaakt voor zijn zoon Godtfred. Hij bedacht ook de naam uit het Deense 'Leg godt'. Dit betekent: speel goed/speelgoed.

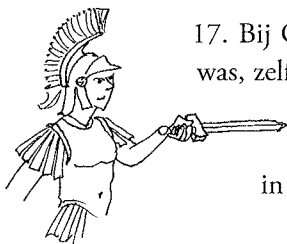

14. Het Engelse woord voor 'een berekening maken' is ... Om hele moeilijke berekeningen te maken, werden grote, ingewikkelde machines gebouwd. Nu zijn deze machines veel kleiner. Ongetwijfeld gebruik je er ook regelmatig een. Waarschijnlijk gebruik je dat toestel niet om te rekenen, maar speel je er spelletjes op of surf je op het internet.

15. Kanonnen kregen vaak de naam van een meisje. 'Dikke Bertha' was een heel groot kanon dat de naam kreeg van Bertha Krupp, kleindochter van Alfred Drupp, net voor de Eerste Wereldoorlog. Hier zoeken we de meisjesnaam van het kanon dat je nu nog in Gent vindt: Du..... G.....

16. Sterke drank met heet water helpt je om warm te worden als je wat griepig bent. De naam van zo'n drankje komt van de Britse Vice-admiraal Edward Vernon. Zijn bijnaam was 'Old Grog'. Old Grog liet veel water bij de sterke drank van de matrozen voegen omdat ze te vaak dronken waren en er aan boord te veel ongelukken gebeurden.

17. Bij Griekse feestjes, heel lang geleden toen er nog geen radio, cd-speler of computer was, zelfs nog geen elektriciteit, werd er een groepje zangers in een halve cirkel gezet. Ze zongen terwijl de gasten aten. De ruimte waar de zangers stonden, noemden de Grieken 'Orchestra'. Bij ons zitten er geen zangers, maar wel muzikanten in het woord dat we hiervan afgeleid hebben.

18. Een ander woord voor 'soort', meestal gebruikt bij dieren.

19. Een ander woord voor 'slee'.

20. De bosnimf die we hier zoeken moest van Zeus, de oppergod, babbelen met zijn vrouw Hero, terwijl Zeus zelf met andere vriendinnetjes plezier maakte. Dat mocht Hero niet ontdekken. Zij had al snel door wat de nimf probeerde, werd toen boos en nam haar stem weg. De nimf kon niets meer zeggen, enkel nog herhalen wat er iemand voor haar zei. Als je iets roept in een grot of in een tunnel, zal deze nimf je laatste woorden herhalen!

21. Vroeger begon het nieuwe jaar in maart. Dan was de winter voorbij en begon het nieuwe leven. Maart was dus de eerste maand van het jaar. In 45 v.C. (voor Christus) voerde de Romein Julius Ceasar een nieuwe kalender in met nieuwjaar in januari. Zo werd maart de derde maand. Dat lees je ook op het werkblad 'getallen'.

Vul de naam in van de 11e maand van het jaar, afgeleid van het Latijn 'novem' wat dus 9 betekent.
 Dat is neuf in het Frans.

22. Aan de universiteit van Connecticut leverde William Frisby vaak pizza aan de studenten. Als de pizza op was, gooide het jonge volk met de bordjes naar elkaar. Ze hadden immers niet altijd een bal bij zich. Wham-O-Cop maakte voor het eerst de plasticen borden die niet bedoeld waren om pizza op te eten, maar om mee te gooien. Hij gebruikte wel de naam van de pizzabakker, maar schreef die een beetje anders.

8. LOGIGRAM

Weet je niet hoe een logigram werkt? Probeer het eerst zelf door logisch na te denken of zoek het op bij het thema van de dinosaurussen.

Deze vier mannen leefden ongeveer in dezelfde periode, maar hun naam is telkens verbonden met een ander voorwerp.

Gegevens:

De Vlaming, Leo Hendrik Baekeland leefde van 1863 tot 1944. Hij emigreerde naar Amerika en nam in 1909 een patent op zijn uitvinding. Het was geen klok.

John Pemberton was de ontdekker van een drankje dat uiteraard geen 13 000 kg weegt.

James Thomas Brudenell voerde oorlog in Rusland. Deze oorlog is bekend als de Krimoorlog.

De man die zijn naam gaf aan polyoxybenzylmethyleenglycolanhydride, heeft ook het Veloxpapier uitgevonden. Deze uitvinding verkocht hij aan de heer Kodak die er foto's op drukte.

Sir Benjamin Hall leefde van 1802 tot 1867 en maakte geen medicijn tegen hoofdpijn.

Het gebreide jasje weegt natuurlijk ook geen 13 000 kg.

Gevraagd:

Vul nu de logigram in.

Schema:

		voorwerpen				periode				kenmerk			
		drankje	bakeliet	gebreed jasje	klok	1858	1909	1886	1954	tijdens de Krimoorlog	weegt 13 000 kg	ook fotopapier uitgevonden	een medicijn tegen hoofdpijn
naam	James Thomas Brudenell 7e graaf van Cardigan												
	Leo Hendrik Baekeland												
	Sir Benjamin Hall												
	John Pemberton												
kenmerk	tijdens de Krimoorlog												
	weegt 13 000 kg												
	ook fotopapier uitgevonden		+										
	een medicijn tegen hoofdpijn												
periode	1858												
	1909												
	1886												
	1954			+									

Kon je het logigram helemaal invullen? Dan lukt het je vast om antwoord te geven op deze vragen.

- Wie was die grote man met de bijnaam 'Big Ben' die in Londen een toren liet bouwen van 96 m hoog? De klok in de toren is een van de grootste ter wereld en kreeg dezelfde bijnaam als de politicus. Het is sir

- Polyoxybenzylmethyleenglycolanhydride of kortweg 'bakeliet' werd uitgevonden door

In die tijd was dit kunsthars een geweldige uitvinding: de eerste kunststof! Het werd gebruikt voor radio's, telefoons, stopcontacten, lichtschakelaars, asbakken, sigarendoosjes, eierdopjes, koffiemolens, en voor klinken van kasten en deuren. Misschien ken jij het wel van de zwarte doos!

9. REKENEN MET ZIEKTES

Er zijn heel wat ziektes die de naam van een persoon kregen. Misschien ken je wel iemand met de ziekte van Parkinson. Je mag je er bijna zeker van zijn dat de heer Parkinson niet zelf de ziekte had, maar dat hij ze bestudeerde, dat hij er iets over schreef.

Om de namen bij de juiste ziekte te zetten, zul je wat moeten rekenen.

1. Karl van **Basedow** leefde van 1799 tot 1854. Hij werd dus jaar.
2. Aloïs **Alzheimer** leefde van 1864 tot 1915 in Duitsland. Hij werd jaar.
3. John **Dalton** leefde van 1766 tot 1844. Hij werd jaar.
4. John Langdon-**Down** was een Engelse arts die leefde van 1828 tot 1896. Hij werd jaar.
5. Bartolommeo **Eustachius** werd geboren in 1520 en stierf in 1574. Hij werd jaar.
6. In 1832 was hij 34 jaar oud. Zijn geboortjaar is dus Hij stierf in 1866. Toen was Thomas **Hodgkin** dus jaar.
7. Baron von **Münchhausen** heeft niet echt geleefd. Hij was de held uit een boek. In dat verhaal leefde hij van 1720 tot 1797. Hij werd dus jaar oud.
8. De Engelse arts James **Parkinson** leefde van 1755 tot 1824. Hij werd jaar.
9. Sir James Matthew Barrie leefde van 1860 tot 1937. Hij werd jaar. Nee, het syndroom van Barrie bestaat niet. Wel een syndroom dat naar een fantasiefiguur van deze schrijver genoemd werd.
10. Daniël **Salmon** was een Amerikaanse dierenarts die van 1850 tot 1914 leefde. Hij werd jaar.

Thomas Hodgkin

Gebruik alleen wat vet gedrukt is om de juiste naam te vinden.

Ben je een man, tussen 20 en 40 jaar oud en heb je verschrikkelijk veel jeuk, dan zou dat wel eens door de ziekte van kunnen zijn. T.H. werd zelf 68 jaar.

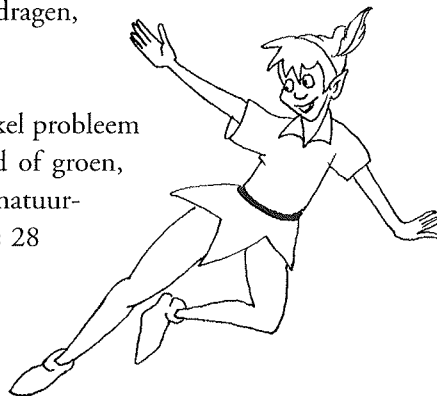
Hij werd zelf maar 51 jaar. Als je zijn ziekte hebt, dan vergeet je stilaan meer en meer. Je kent geen namen meer, weet niet wat je beroep was vroeger en je kunt ook niet meer goed de weg vinden. Je hersens sterven af. Het is de ziekte van

De ziekte werd in 1817 beschreven door een Engelse arts die toen 62 jaar was en 7 jaar later zou sterven. Mensen die lijden aan de ziekte van kunnen hun handen niet meer stilhouden en beven de hele tijd.

Een jongetje in het groen gekleed, dat kan vliegen en dat nooit volwassen wil worden. Dat is natuurlijk P..... P, verzonnen door Sir James Matthew Barrie. Grote mannen die nog

heel kinderachtig doen en zich als ondeugende jongetjes gedragen, hebben het Peter Pan-syndroom.

Hij werd het oudste van deze reeks. Oud worden is geen enkel probleem als je kleurenblind bent. Sommige mensen zien geen rood of groen, andere kleurenblinden zien alles in grijs tinten. De Engelse natuurkundige en zijn broer leden er allebei aan. John was slechts 28 jaar toen hij er in 1794 een studie over publiceerde. Een ander woord voor kleurenblindheid isisme.

Peter Pan

Hij werd geboren in Hij was 41 jaar in Toen beschreef hij een ziekte die veroorzaakt werd door een te sterke werking van de schildklier. Helaas was hij niet de eerste. In 1835, dus 5 jaar voor hem schreef de Ierse Robert Graves al over dezelfde ziekte. In Ierland en landen in de buurt spreekt men dus over Graves's disease, niet over de ziekte van

De 77-jarige held nam deel aan Russische veldtochten tegen de Turken. Toen hij zijn verhalen vertelde, verzong hij allerlei spannende voorvallen om het nog interessanter te maken.

Het syndroom van heb je als je van de ene dokter naar de andere gaat en van het ene ziekenhuis naar het andere. Je denkt dan dat je allerlei ziekten hebt. Soms kun je het zo goed spelen dat de dokters je geloven. Eigenlijk ben je alleen psychisch ziek.

In 1866 was de Engelse arts 38 jaar. Hij beschreef een defect in de ontwikkeling. Mensen die het syndroom van hebben, kan je uiterlijk herkennen. Ze lijken wat op mensen uit Mongolië. Vroeger noemde men ze ook wel eens 'mongooltjes'.

Van de hele reeks personen leefde deze Italiaan het langst geleden. Samen met een schilder maakte hij heel nauwkeurige tekeningen van het menselijke lichaam. Heb je al ooit gevoeld dat je oren dicht zitten als je snel bergop of bergaf gaat? Als je slikt, verdwijnt de 'prop'. Dat komt door de buis van Die verbindt de keel en het middenoor.

De Amerikaanse dierenarts die 64 jaar werd, bestudeerde varkensziekten. De ziekte,ella kan van dieren(vlees) op mensen overgaan en bezorgt je een infectie in je darmen. Je zoekt dan best een dikke rol zacht toilet papier!

Eustachius

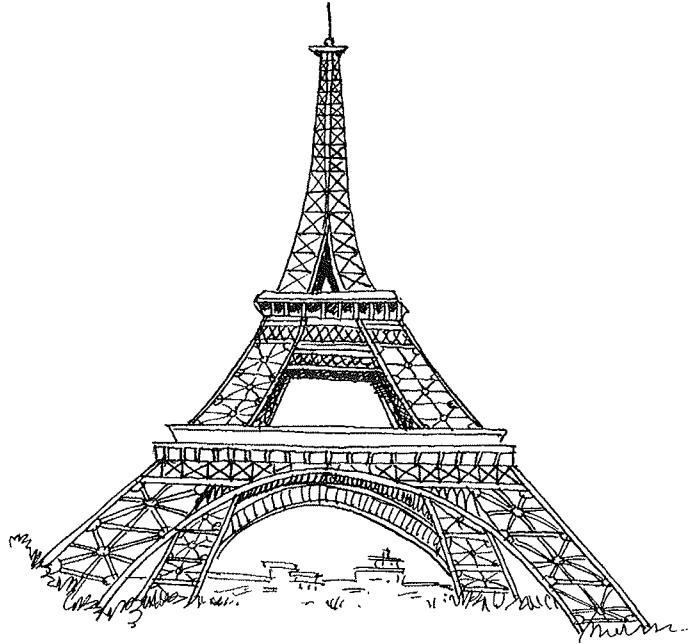

10. REKENVERHALEN

Boenninckhausen of Eiffel?

De familie Boenninckhausen vond dat ze een vervelende naam hadden. Zeker toen ze al een tijdje

in Frankrijk woonden. Ze kwamen uit de Eifelstreek (met één f), een deel van Duitsland, vlakbij de Belgische Ardennen. Op een dag besloten ze om hun naam te veranderen in 'Eiffel' (met twee letters f). Alexandre Gustav Eiffel leefde tussen 1832 en 1923 en was een beroemde Franse ingenieur. Hij maakte spoorwegbruggen en viaducten. Hij werd het meest bekend door de toren die zijn naam kreeg: de Eiffeltoren. Of ken jij hem misschien van het Vrijheidsbeeld in New York?

Op 31 mei 1889, precies 100 jaar na de Franse Revolutie, werd de Eiffeltoren officieel ingehuldigd en werd het de toegang tot de wereldtentoonstelling in Parijs.

Gedurende 2 jaar werkten 300 staalarbeiders aan de bouw ervan. Slechts één arbeider stierf tijdens de werken. Het was het de bedoeling om de toren na 20 jaar weer af te breken, want heel wat mensen vonden het een lelijk metalen gevaarte. In 1908 werd er een antenne opgezet en werd de toren gebruikt om radioberichten te versturen.

In 1956 was er een brand in de top van de toren.

Tot 1930 was de Eiffeltoren het hoogste bouwwerk in de Westerse wereld.

Stel je voor dat de familie Boenninckhausen zijn naam niet veranderd had. Dan hadden we nu een Boenninckhausentoren gehad in plaats van een Eiffeltoren.

Lees en reken uit:

- Hoe lang was de Eiffeltoren het hoogste bouwwerk in het westen?
- In welk jaar vond de Franse Revolutie plaats?
- Wanneer werd er gestart met de bouw van de toren?
- In welk jaar dachten ze de toren af te breken?
- Hoe oud was de toren toen ze er een antenne opzetten?

Kasjmir

Kasjmir is een streek in Azië. Officieel heet dit gebied Jammu-Kasjmir. India en Pakistan vechten er al jaren om. Het is zesmaal groter dan België of Nederland en heeft bergtoppen tot 8 000 meter hoog. Het maakt deel uit van het Himalayagebergte. De Mount Everest is de allerhoogste berg van de wereld en is 8 850 m hoog.

In deze streek grazen de kasjmiergeiten en die hebben hele fijne, zachte wol. De vrouwen uit de streek konden prachtig weven en de kasjmiersjaals werden heel beroemd. Iedereen die rijk was, wilde zo'n mooie, warme sjaal hebben. Maar een sjaal van India naar Frankrijk brengen was heel duur. Toen het ook nog verboden werd om de sjaals in te voeren, werden de gesmokkelde sjaals nog duurder. Een slimme Fransman, Guillaume Ternaux, (zeg: Giejoom Ternoo) had een idee. Hij kocht kasjmiergeiten. Hij dacht: 'Dat is één keer kostelijk om die geiten hierheen te brengen, maar dan heb ik altijd wol en kan ik zoveel sjaals laten weven als ik wil.'

Hij kocht 1 289 kasjmiergeiten en liet ze op de boot zetten. Onderweg naar Frankrijk stierven er 889 kasjmiergeiten.

Dat was nog niet zo erg. Guillaume moest geduld hebben totdat er babygeiten geboren werden.

Er was een veel groter probleem.

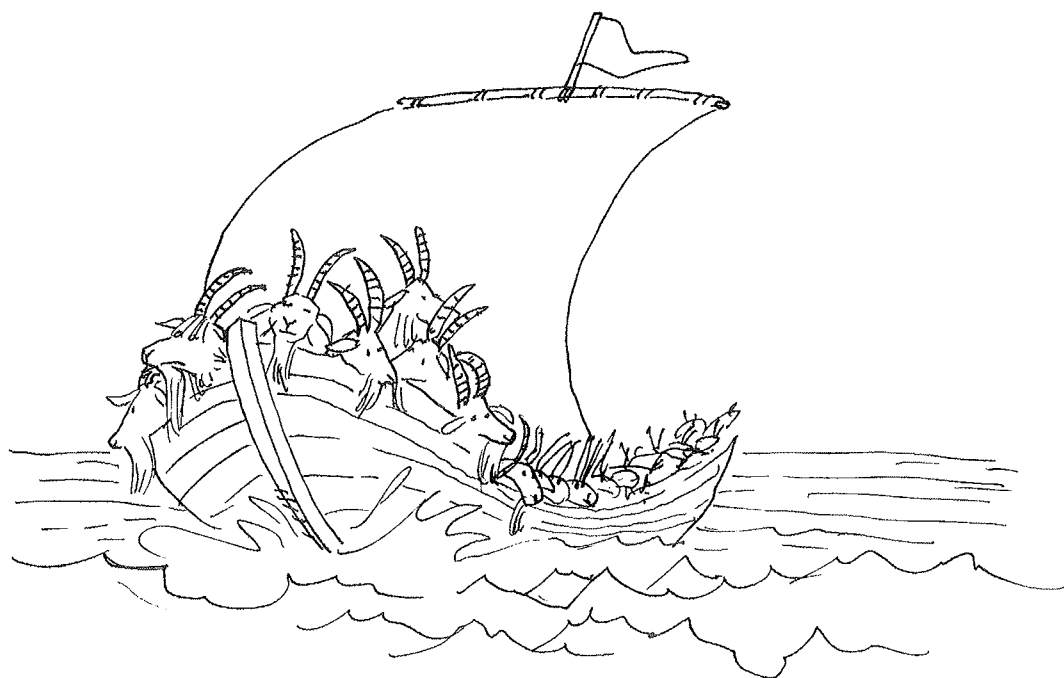
Bij de geiten uit Kasjmir die de tocht overleefd hadden, groeide er geen zacht lang haar. Weet je waarom niet? Dat zachte haar groeit alleen maar als het héél koud is. Zo koud als in de bergen van de Himalaya.

In Frankrijk was het gewoon veel te warm!

Wat een geluk dat je vandaag niet stinkend rijk hoeft te zijn om een pashmina (een sjaal van kasjmier, soms met zijde erbij) te kopen.

Hoeveel kasjmiergeiten bereikten Frankrijk?

Hoeveel meter is de Mount Everest hoger dan de hoogste toppen van Kasjmir?

11. SPELEN MET TAAL

Verborgen gemeenten

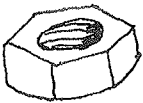
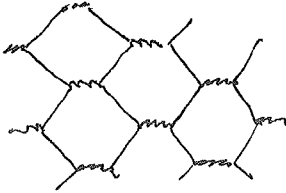

<p><i>Zoek in elke zin de naam van een Belgische gemeente. Onderstreep die.</i></p> <p>De zon komt op in het oosten, denk ik. Een bever en een bunzing braken samen uit. Kom vlug en trek aan dat touw. Het huis was oud en aardedonker. In de zaal stond een fonteintje. Voor de olifant werpen we nootjes. Wat een vuile was! Nu breekt mijn klomp! Je komt toch geld tekort, rijk mannetje. In het westen denken ze er anders over. Hij wil dat ik een haas vil voor de bezoekers.</p>	<p><i>Zoek in elke zin de naam van een Nederlandse gemeente. Onderstreep die.</i></p> <p>Wat gaat de goochelaar nu weer toveren? De dansers luisteren naar de muziek. In de burcht woont de heer Lenny T. De oude Anna had elf tenen. Mama draagt goud als ze naar een feestje gaat. Hij draagt een helm onder die muts. We leren flink onze lessen. Bij eb, red al de walvissen! De voordeur neemt veel plaats in. In het bos staan eiken en dennen. Ik ga graag naar Turkije op vakantie.</p>
---	---

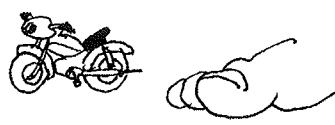

Maak zelf nog zinnen waarin een gemeente verborgen zit.

Los de rebus op en vind telkens een woord dat iets te maken heeft met 'alleen'.

'Mon(o)-' is een woorddeel afgeleid van het Griekse 'monos': alleen, één.

 ER = NO	 S = M	 L = NO	 B = CHR
<p>Eén partner hebben, met één vrouw gehuwd zijn. Komt niet veel voor in de dierenwereld.</p> <p style="text-align: center;">-----</p>		<p>Eén kleur. Een stripverhaal kan zo gedrukt worden.</p> <p style="text-align: center;">-----</p>	

 <p>-D K=CH</p>	 <p>T=N -T</p>
<p>Alleenheerser. Iemand die alle beslissingen zelf neemt en baas is van het leger en het gerecht.</p>	<p>Alleenspraak. Eén acteur op een podium houdt dit soms uren vol.</p>
<p>-----</p>	<p>-----</p>

 <p>T=N EE=OO</p>	 <p>-SSEL -N -F (In het Frans)</p>
<p>Eentonig. Alles op dezelfde toon. Dit is al vlug erg saai.</p>	<p>Een kijkglas had maar één glas in tegenstelling tot de bril.</p>
<p>-----</p>	<p>-----</p>

Ken je nog meer woorden waarin 'mono' zit? Zoek ze op in een woordenboek!

12. REKENEN MET EEN STAMBOOM.

De familie Santermans

Hier zie je de stamboom van de familie Santermans.

Bereken de leeftijd van elk familielid.

Opa Luc is net zo oud als Marc en Bert samen. Oma Toke heeft de leeftijd van haar 2 jongste dochters samen. Luc en Toke hebben 5 dochters: Bieke, twee jaar ouder dan Renata die zelf 2 jaar ouder is dan Chris. Chris is 5 jaar ouder dan Clara. Clara, de 4e dochter is 2 jaar ouder dan Niki die de leeftijd heeft van 5 keer 7 jaar.

Bieke is gehuwd met Marc die 7 jaar ouder is dan zijn vrouw. Willy, de echtgenoot van Renata is net zo oud als de vrouw van Marc. Chris is gehuwd met Ivo die de leeftijd heeft van 4 keer 11 jaar. Clara is gehuwd met Nick die net zo oud is als Bert en Birtie samen. Niki huwde Koen die net zo oud is als Dries en Bert samen.

De kleinkinderen zijn:

Bert (zijn mama was 26 toen hij geboren werd), Dries (2 jaar ouder dan Tjana), Bram (1/4 van zijn vader), Birtie (2 jaar jonger dan Bert), Cas (30 jaar jonger dan zijn moeder), Axel (een jaar jonger dan Elfie), Elfie (net zo oud als Robbe en Flor samen), Tjana (4 jaar jonger dan haar zus), Wout (1/5 van zijn tante Niki), Jon (de helft van Dries), Robbe (de helft van Cas), Flor (3 jaar jonger dan Robbe). Kleine Janne is net geboren.

opa Luc
(..... jaar)

oma Toke
(..... jaar)

Bieke
(..... jaar)

Renata
(..... jaar)

Chris
(..... jaar)

Clara
(..... jaar)

Niki
(..... jaar)

Marc
(..... jaar)

Willy
(..... jaar)

Ivo
(..... jaar)

Nick
(..... jaar)

Koen
(..... jaar)

Bert
(..... jaar)

Birtie
(..... jaar)

Cas
(..... jaar)

Elfie
(..... jaar)

Jon
(..... jaar)

Dries
(..... jaar)

Tjana
(..... jaar)

Bram
(..... jaar)

Wout
(..... jaar)

Robbe
(..... jaar)

Axel
(..... jaar)

Janne
(2 maanden)

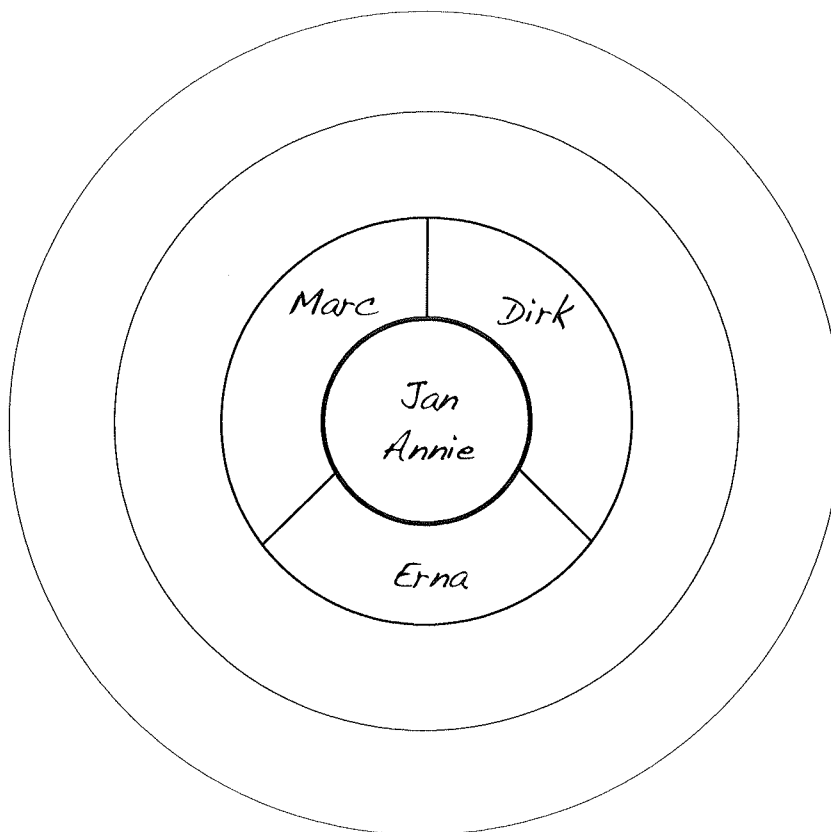

Flor
(..... jaar)

De familie Aerts

Hieronder krijg je informatie over de familie Aerts. Teken een stamboom in het cirkeldiagram en bereken wat er gevraagd wordt. We veronderstellen dat elk kind de naam kreeg van de vader.

Jan Aerts en Annie Leysen kregen 3 kinderen: Marc, Dirk en Erna. Marc trouwde met Bieke en kreeg 2 zonen: Bert en Dries. Dirk trouwde met Ria en kreeg 3 kinderen: Ine, Gert en Niels. Erna had veel vrienden maar trouwde niet en kreeg ook geen kinderen. Bert trouwde met Inneke. Ze kregen twee zonen, Lars en Gill en één dochter Pia. Dries trouwde met Kim en kreeg 2 dochters: Bo en Jitte. Ine en Sven kregen 4 zonen: Raf, Lode, Tom en Bram. Gert trouwde met Carolien. Ze kregen één dochter, Marie. Niels stapte in het huwelijksbootje met Eva. Zij kregen een dochter Tia en een zoon Kjell.

Hoeveel van deze mensen hebben 'Aerts' als familienaam?

Wie van de achterkleinkinderen van Jan Aerts kan de naam Aerts nog doorgeven?

.....

Hoeveel kleindochters heeft Jan Aerts?

Hoeveel kleinzonen heeft Dirk Aerts?

Hoeveel kleindochters heeft Marc Aerts?

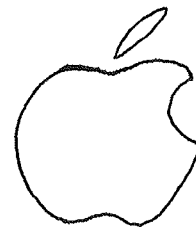
Van deze mensen was iedereen gemiddeld 27 jaar als hun eerste/oudste kind geboren werd. Bereken hoe oud superopa Jan nu ongeveer is als je weet dat Raf, de oudste achterkleinzoon 12 jaar is. Jan Aerts is nu ongeveer jaar.

13. WAAR OF NIET WAAR?

Sommige namen hebben een hele vreemde geschiedenis.
Drie verhalen die je hieronder leest zijn gelogen. Kun jij ze eruit halen?

Steve Jobs at een appel toen hij aan zijn medewerkers de opdracht gaf om een naam voor het computerbedrijf te verzinnen. 'Als jullie voor het eten niets beter kunnen verzinnen, dan noem ik het bedrijf gewoon 'Appel' ', dreigde hij. Blijkbaar vonden de dikbetaalde managers niets beter.

Waar of niet waar?

Misschien rij je later wel in een Ford Pinto rond. Geen probleem voor jou. Mocht je een Portugees zijn, dan zou je er niet aan denken omdat 'Pinto' in het Portugees 'kleine penis' betekent.

Waar of niet waar?

BCL staat voor Blood Cholesterol Lowering. Dat betekent dat de cholesterol in je bloed lager wordt en dat je dus gezond wordt. Als je BCL snel uitspreekt, krijg je vanzelf de naam van een margarine waarvan beweerd wordt dat die erg gezond is: Becel!

Waar of niet waar?

De Canarische eilanden vind je ten noordwesten van Afrika. Ze hebben hun naam te danken aan een dier. Nee, niet aan de kanarie. Toen de Romeinen het eiland ontdekten, zagen ze grote, wilde honden lopen. Ze noemden het grootste eiland 'Hondeneiland'. Hond is 'canis' in het Latijn.

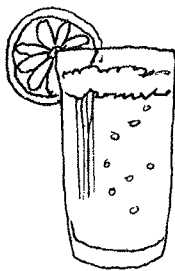
De gele en oranje vogeltjes die zo mooi zingen, werden pas jaren later gevangen en in kooitjes naar Europa gebracht. Vogeltjes van de Canarische eilanden: kanaries.

Is dit waar of niet waar?

Azijn, dat is gewoon slechte wijn. Wijn die te lang staat, wordt zuur. Deze zure wijn was niet meer lekker om te drinken, maar om kool in te bewaren (zuurkool) kon hij nog best dienen. De naam azijn kwam er zo: vieze wijn= bah-wijn, bawijn, awijn, azijn!

Waar of niet waar?

In het Engelse woord voor azijn: 'vinegar' en het Franse 'vinaigre' zie je telkens het Franse woord voor wijn: 'vin'.

Een cocktail drink je uit een hoog glas. Een cocktail is een mix van verschillende drankjes. De letterlijke vertaling van 'cocktail' is 'hanenstaart'. Een Iers meisje dat dol was op de mooie pluimen van haantjes, gaf een gratis drankje aan elke boer die haar een hanenstaart gaf.

Al vlug vroegen de boeren aan elkaar: 'Heb jij al een cocktail gehad?'

Waar of niet waar?

Kreeg je ooit al eens mail op je computer die je liever niet had? Reclame voor medicijnen, geldleningen, kansspelen en dergelijke noemt men 'Spam!'

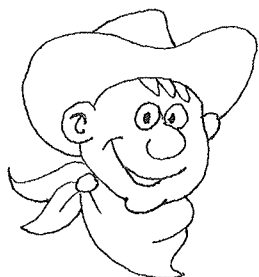
Deze naam komt uit een sketch, een grappig toneel van Monty Python waarin enkele Vikingen een gesprek storen door de hele tijd te zingen over iets dat in de tijd van de Vikingen nog helemaal geen woord was: "Spam! Lovely spam!"

Waar of niet waar?

Dat de Russen ook woorden uit het Nederlands gebruiken, zou je misschien niet onmiddellijk verwachten. Toch is het zo. De Russische tsaar Peter de Grote wilde graag een hele vloot sterke, goede boten om het op te nemen tegen het Turkse leger. De Nederlanders stonden bekend als prima scheepsbouwers en werden gevraagd om in Rusland te helpen in de scheepsbouw. Hun woorden werden door de Russen overgenomen, maar in de loop der jaren wel wat vervormd: matsjta (mast) / folk matsjta (fokkenmast) / bakbort (bakboord) / sjtevenj (steven) / sjljoepka (sloop) / sljoez (sluis) / farvater (vaarwater) / vaterpas (waterpas) / brandspojt (brandspuit).

Geloof je dit of niet?

Bobbejaanland is een gekend pretpark dat zijn naam te danken heeft aan twee vrienden: Bob en Adriaan (Jaan). Ze zijn samen begonnen met een soort kermis die stilaan groter en groter werd. Hun park heette eerst Bob-en-Jaanland, maar de mensen hebben er in de loop van de jaren Bobbejaan van gemaakt.

Is dit waar of niet waar?

14. ZUID-AFRIKA.

Zoals de naam al laat vermoeden is Zuid-Afrika een land in het zuiden van Afrika. Een heel eind hier vandaan. Toch spreekt een groot deel van de mensen (13 % of 6,5 miljoen mensen) daar een taal die erg op Nederlands lijkt. Hoe kan dat nou?

In 1652 waren Nederlanders op weg naar India. Ze hielden halt op Kaap de Goede Hoop, nu Kaapstad, een zuidelijk punt in Afrika. Daar wilden ze vers water, groenten en fruit aan boord nemen. Steeds meer Nederlanders bleven in Zuid-Afrika wonen en zo werd dit deel van Afrika een Nederlandse kolonie. Hoewel Nederlands de basistaal was, zijn de woorden intussen niet helemaal dezelfde meer. Er zijn ook nieuwe woorden opgedoken.

Met een beetje inspanning, snap je deze tekst wel.

Wat Afrikaans nie is nie

Oor die begrip 'Afrikaans' bestaan daar dikwels verwarring. Afrikaans is in die eerste plek nie 'n versamelnaam vir tale op die Afrika-kontinent is nie. Dit is ook nie slegs'n witmanstaal nie - meer nie-wittes in Suid-Afrika praat die taal as andersom. Ook is Afrikaans nie'n blote variant, dialek of verbastering van Nederlands aan die suidpunt van Afrika nie. Afrikaans is ook nie dieselfde as 'Suid-Afrikaans' nie. Anders as in die meeste Westerse lande, waar die belangrikste tale na die land self vernoem word (bv. Duits in Duitsland, Nederlands in Nederland), word in Suid-Afrika'n groot verskeidenheid van Suid-Afrikaanse tale aangetref en in geen geval is die taalnaam van die landsnaam afgelei nie.

Zet de Nederlandse vertaling er naast.

Afrikaans	Nederlands
snijdokter
koeldrank
apteek

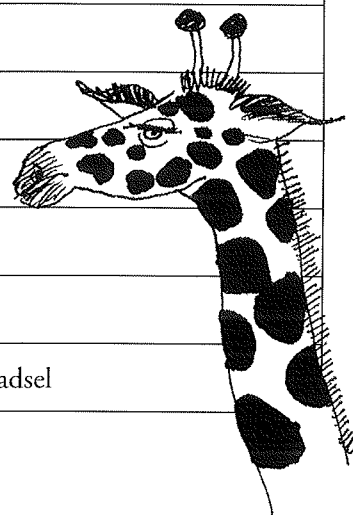
Afrikaans	Nederlands
haarsnyer
t-hempie
asseblief

Verbind het Afrikaanse woord met het Nederlandse:

naweek	☐
lugwaardin	☐
verkleurmannetje	☐
strookiesverhaal	☐
pap wiel	☐
kameelperd	☐
flikkerrooi	☐
blokkiraaisel	☐

☐	stripverhaal
☐	weekend
☐	lekke band
☐	knipperlicht
☐	giraf
☐	stewardeste
☐	kameleon
☐	kruiswoordraadsel

Nog een keer:

baaibroek	☐
beesvleis	☐
bobbejaan	☐
duikweg	☐
grondboontjebotter	☐
hoërskool	☐
klasdragsak	☐
lekkergoed	☐

☐	vlees van een rund
☐	baviaan
☐	pindakaas
☐	rugzak voor boeken
☐	zwembroek
☐	tunnel of viaduct
☐	middelbare school
☐	snoep

